

Dialekt- och folkminnesarkivet
Box 1743
Ö. Ågatan 27
751 47 Uppsala

M 264 TELEFONEN (=LUF 173)

I denna frågelista ber vi Dig berätta vad Du vet om hur det gick till när telefonen infördes i Din hembygd, och om telefonens användning fram emot nutiden och om de förändringar som inträtt efter hand. Läs helst igenom hela frågelistan innan Du börjar besvara den.

Telefonens införande

Berätta om när telefonen infördes. Vilka tog initiativet till telefonens införande? Vilka blev de första abonnenterna?

Vilka positiva skäl för telefonen framfördes? Fanns det några grupper eller enskilda som ställde sig negativa till telefoner och vilka var i så fall deras motiv? Var inställningen till telefonen olika hos t.ex. män/kvinnor, äldre/yngre, religiösa/icke religiösa, fattiga/välbeställda?

Fanns det personer som var rädda för telefoner och telefonledningar? Om så var fallet, vad var de rädda för (surrande ledningar, att telefonen skulle dra till sig åsknedslag, gifter i impregnerade stolpar eller annat)?

Uppbyggnad och drift av telenätet

Vilka fick arbete i uppbyggnaden av telenätet? Hur såg arbeternas arbets- och levnadsförhållanden ut under uppbyggnadstiden (kost, logi, arbetstider, löner, arbetsledning, kamratskap m.m.)? Med vilka umgicks arbetarna på sin lediga tid?

Förekom invigningsfestligheter när anläggningen var uppförd? Hur firades dessa och vilka deltog?

Var placerades telefonväxeln? Var det någon särskild person som ordnade rum för utrustning och telefonist? Vilken personal behövdes och varifrån rekryterades den? Fick någon anläggningsarbetare eller någon ur lokalbefolkningen arbete med driften av telenätet?

Var arbete på telebolaget eftersökt? Varför? Hade det högt anseende?

Vilka uppgifter hade telefonisten? Utförde telefonisten även uppdrag och tjänster av privat natur åt abonnenterna? Hur såg man på telefonisten som skvallerförmedlare?

Att telefonera

Var fanns närmaste telefonstation och/eller telefonhytt för allmänt bruk?

Vid vilka tillfällen användes dessa och vilka använde dem?

Hur gick man tillväga för att telefonera lokalsamtal och rikssamtal? Berätta hur man ringde upp och hur samtalen avslutades.

Gick det att telefonera när som helst under dygnet? Var det svårt att hantera telefonen (svårt att höra m.m.)?

Berätta om händelser då problem med telefonen inträffat! Berätta om händelser då telefonen visat sig vara bra att ha!

Har de tekniska förbättringarna av telefonen medfört att inställningen till den förändrats? Hur?

Kändes det på något vis osäkert eller märkvärdigt att tala i telefon till en början? Hur är det numer? Tycker Du om att använda Dig av telefonen eller undviker Du den? Motivera din inställning.

Telefon i hemmet

Berätta om när Din bostad fick telefon. Var det dyrt att installera telefon och att telefonera? Var i bostaden placerades telefonen? Varför valdes just denna plats? Ansågs det fint att inneha telefon? Viktigt? Nödvändigt? Fick alla i hushållet/bostaden använda telefonen? Fanns det informella regler bland hushållsmedlemmarna som bestämde hur telefonen fick användas (t.ex. samtalens längd)?

Hur lärde föräldrarna sina barn att använda telefonen? Förekom det att barnen lekte att de talade i telefon?

Förekom det att grannar eller andra personer lånade telefonen och i vilka sammanhang skedde det? Hur ersatte de telefonägaren för samtalen?

Berätta om hur och när telefonen användes. Till vem ringde man; bodde de i den närmaste orten eller i någon annan del av landet? Vilka ringde till bostaden? Hade telefonen någon betydelse för planeringen av olika aktiviteter? Vilka ärenden och samtalsämnen förekom oftast i telefonsamtalen? Fanns det ämnen man ogärna berörde per telefon? Varför?

Medförde användningen av telefonen att kontakten med vissa personer (släkt, vänner, handlare, myndigheter m.fl.) förbättrades eller försämrades och i så fall på vilket sätt?

Medförde telefonen nya behov av att kommunicera som inte funnits tidigare? Inverkade användningen av telefonen på hur ofta, i vilka sammanhang och till vilka personer Du skrev brev? Hur?

Hur är det numer; används telefonen på ett annat sätt än förut? Hur har användandet av telefonen förändrats?

Vilken betydelse har telefonen för Din kontakt med andra; har Du t.ex. regelbunden kontakt med släktingar och vänner via telefon? Har kontakten med andra förändrats p.g.a. telefonen?

Har Du nummer och namn och titel i telefonkatalogen? Hemligt nummer?

Utnyttjar Du de teletjänster som finns?

Berätta om din inställning till tekniska nyheter som telefonsvarare, biltelefon och mobiltelefon.

Hur svarar Du i telefon: med namnet eller numret eller bara "hallå"? Hur tidigt/sent får man ringa?

Blir det bråk om telefonräkningen?

Telefonen på arbetsplatsen

Berätta om när telefonförbindelser började användas på Din arbetsplats eller andra arbetsplatser som Du känner till. Fanns det särskilda arbetsplatser eller ägare/chefspersoner som var särskilt intresserade av att införa telefon? Vilka var skälen till att de installerade telefon?

Vilka ärenden avhandlades per telefon och hur hade dessa förmedlats tidigare?

Förändrades arbetsfördelning och arbetsorganisation genom användningen av telefon på arbetsplatsen? Vilka anställda använde telefonen i arbetet? Var telefonen endast förbehållen chefspersoner?

Fanns det (informella) regler om hur telefonen fick användas på arbetet?

Vad bestämdes i dessa och följdes de av de anställda?

Vilka hade egen telefon på arbetet? Ansågs det fint?

Känner Du till verser, ramsor, sånger eller historier om telefonen och dess användning? Gavs telefonen smeknamn e.d.? Har Du fotografier som kan vara av intresse för ämnet tar vi gärna emot dem. Ange om vi får behålla dem eller om Du vill ha dem i retur.

Glöm inte att uppge Ditt namn, Ditt födelseår, Ditt yrke samt det landskap och den socken eller stad Ditt svar gäller för.

TACK FÖR DIN MEDVERKAN!

Uppsala i november 1992

Mikael Vallström/Agneta Lilja